

REMISSYTTRANDE

Datum
2017-09-22
Ert datum
2017-06-28

Dnr
FST 2017/4-40
Ert diariernr
Ju2017/05764/BIRS

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande över betänkandet Amerikansk inresekontroll vid utresa från Sverige – så kan avtalen genomföras (SOU 2017:58)

Sammanfattning

Förvaltningsrätten har inget att erinra mot förslaget i stort, men vill särskilt lyfta fram två områden där det är oklart vilka följderna av den föreslagna lagen blir. Dessa är dels frågan om de amerikanska myndigheterna avses att betraktas som myndigheter enligt den kommande dataskyddslagstiftningen och dels den därmed sammanhängande frågan om amerikanska myndighetsbeslut ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Dataskydd (kapitel 13 i betänkandet)

Utredaren har kommit fram till att behandlingen av personuppgifter som de amerikanska myndigheterna kan förväntas utföra omfattas av EU:s dataskyddsförordning och de kommande svenska kompletteringarna av denna. De amerikanska myndigheterna kommer att stå under tillsyn i enlighet med dataskyddslagstiftningen (s. 301 i betänkandet). Förvaltningsrätten anser att det inte är helt klart om den amerikanska myndigheten enligt den kommande dataskyddslagstiftning är att betrakta som en myndighet, formuleringarna på s. 296 och 308 i betänkandet ger stöd för att utredaren anser att så skulle vara fallet, jfr även s. 425. Detta skulle i så fall innebära att de amerikanska myndigheterna inte bara skulle stå under tillsyn av tillsynsmyndigheten, utan även omfattas av de processuella bestämmelserna för myndigheter i den föreslagna lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (se SOU 2017:39). I så fall skulle amerikanska myndighetsbeslut komma att överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Om detta är meningen är formuleringen i 1 kap. 5 § förslag till

lag om amerikansk inresekontroll vid utresa från Sverige något dunkelt formulerad. Även om behandlingen av personuppgifter hos den amerikanska myndigheten faller in under den föreslagna dataskyddslagstiftningen är det inte, utifrån denna, givet att den amerikanska myndigheten är att betrakta som en myndighet i lagens mening. En sådan reglering går inte heller ihop med tanken att vissa uppgifter ska överlåtas till annan stat enligt 10 kap. 8 § regeringsformen (mer om detta nedan). Det kan vidare inte uteslutas att det uppstår situationer då amerikansk dataskyddslagstiftning kommer i konflikt med svensk eller EU-rättslig lagstiftning på området. Förvaltningsrätten anser att dessa frågor måste klargöras i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Överklagande

Den oskrivna huvudregeln för statliga myndigheters beslut är att dessa kan överklagas även om bestämmelser för överklagande saknas (för närmare utveckling av detta, se t.ex. prop. 1997/98:101 s. 50 ff. och beträffande personuppgifter, se särskilt SOU 2017:39 s. 303) medan vem som får överklaga regleras i 22 § förvaltningslagen (1986:223).

I 2 kap. 15 § andra stycket förslag till lag om amerikansk inresekontroll vid utresa från Sverige föreskrivs att en överprövning av vissa närmare angivna åtgärder av de amerikanska myndigheterna ska överprövas enligt amerikansk lagstiftning. Härifrån förstås att överprövningen ska göras av amerikanska myndigheter enligt rättsordningen i USA. Bestämmelsen motiveras med att den är tillkommen i förtydligande syfte (s. 437). Enligt förvaltningsrätten ger bestämmelsen intryck av att reglera överklagande/överprövningsförfarandet av vissa beslut som amerikanska myndigheter fattar. Detta kan knappast vara avsikten med de ingångna avtalen eller den föreslagna lagen. Det övergripande syftet med den aktuella lagstiftningen är just att överlåta vissa uppgifter till amerikanska myndigheter med stöd av 10 kap. 8 § regeringsformen, vari även bör ingå såväl beslutsfattande som eventuell överprövning.

Utredaren har alltså föreslagit ett förtydligande att överprövning av vissa beslut ska ske enligt amerikansk lagstiftning samtidigt som det finns oklarheter om vad som ska gälla enligt dataskyddslagstiftningen (se ovan). Förvaltningsrätten anser att detta orsakar osäkerhet om vad som ska gälla eventuella övriga beslut som om de hade fattats av en svensk statlig myndighet hade varit överklagbara. Förvaltningsrätten vill särskilt framhålla att det framstår som främmande för förvaltningsprocessen att utländska myndigheters beslut blir föremål för överprövning av svenska domstolar. Förvaltningsrätten har vidare svårt att se att detta skulle vara syftet med de ingångna avtalen.

Ett eventuellt förtydligande bör utformas på så sätt att det står klart att inte några beslut som de amerikanska myndigheterna fattar kan bli föremål för överprövning av svenska myndigheter eller domstolar, med angivande av de eventuella undantag då så avses kunna ske.

FÖRVALTNINGSRÄTTEN I STOCKHOLM
SVERIGES DOMSTOLAR

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Håkan Åberg efter föredragning av förvaltningsrättsfiskalen Johannes Gäverth.

Håkan Åberg

Johannes Gäverth